

Окултни корени на човешкия гласов организъм

Лекция на Дорина Василева

09.04.2016 год., гр.София

Въвеждащ семинар по антропософска

Терапия чрез пеене

*"Човешкият Глас живее във всеки човек
като цяло, завършено същество.
То не се нуждае да бъде развито,
а да бъде освободено, да бъде открито."
Валборг Вербек*

Приятелю,

Днес, пред нас стои нелеката, но въодушевяваща задача, в този един час, да се докоснем до акта на Сътворението на света, част от което е и самият човек, самите ние.

Запознатите с основните идеи на Духовната наука и разбиранията за човешкото същество, които тя ни дава, знаят, че тези идеи представят космическо-земната еволюция като един постепенен и плавен процес, който е неотменна част от дейността на Висши духовни същества. Макар че за някои тези думи могат да звучат в момента като абстрактна фантазия, или приказна история, все по-често и по-често съвременната стандартна материалистична наука, чрез своите супер модерни възможности за изследване, наблюдение и анализ, достига до истини, които са разкрити преди повече от век от Рудолф Щайнер, без да притежава този съвременен модерен инструментариум. Той е притежавал, обаче, нещо много по-силно от тях - съвременен съзнателно развивано ясновидство, съчетано с огромна отговорност, себеотдаденост и морал.

Такива съвременни паралели между откритията на стандартната наука и описаните преди век от Р.Щайнер духовно-научни, може да отбележим по отношение на днешните открития за връзката между Земята и Луната. Учени от Харвардския университет са на мнение, че Луната е била част от Земята и се откъснала при сблъсък на Земята с чуждо тяло.

Преди се твърдеше, че тя е била част от чуждо гигантско тяло, което се е сблъскало със Земята. Още преди век Щайнер на много места в своите лекции говори за общо космическо тяло между Слънце, Земя и Луна, като в определен период от еволюционното ни развитие се отделя Слънцето, а по-късно и Луната. Така Земята, Луната и Слънцето стават три самостоятелни космически обекта в материален аспект, но не и от гл.т. на непрестанния им духовен обмен. Споменавам този период от космическо-земната еволюция, тъй като по-късно ще видим, че той ще се окаже важен момент, свързан с нашата тема.

Виждате, че ние живеем във време, в което модерната съвременна материалистична наука използва вече такива инструменти, с които самата тя започва да осъзнава, в лицето на някои свои представители, че зад материята на живота стои не самата материя, и че не тя е първопричината за самата себе си, а че има нещо отвъд материята, което като ядро стои неотменно и дава тласък на импулсите за развитие на света.

Отношението на Щайнер към съвременната наука и нейните представители е многопластово - едновременно изобличаващо тяхните слабости, но заедно с това и уважително като към един сериозен опонент. Във фактите, които изнася в различни сфери на познанието, той винаги говори с доводи, издържани по строго научен път.

Нужно е да не изпускате от поглед както всичко онова, до което е достигнала съвременната модерна наука в дадена област – с нейните понятия, конструкции, теории, но заедно и задължително с това, да усвоим възможностите да вникваме в нейните дълбоки и надматериални основания. Съвременната наука е закономерен етап от развитието на човешкото познание, и като такъв етап тя е нужна и е във връзка с развитието на човешкото мислене и конституцията на човешкото същество. Моментът, обаче, за съзнателното одухотворяване на съвременната наука е настъпил и тя може да бъде оплодена и одухотворена от духовно-научното познание. Ако го кажем по друг начин – нужно е да се взираме зад материалната наука и там да търсим космически закономерности и взаимовръзки, които материалната наука постепенно започва да опознава и регистрира със своите модерни технически средства. Това се отнася и за съвременната медицина, към която спада човешкият гласов организъм – тема на нашата лекция.

* * *

Ще пристъпим към разглеждане на човешкия гласов организъм от две гл. т. От една страна ще го разгледаме през призмата на стандартната наука. От друга страна - през призмата на Духовната наука. И ще видим как тези две гледни точки взаимно ще се оплодят и ще прояснят за нас самите истинската дълбочина и величие на тази част от човешкото същество.

Гласът е такъв вид човешка проява и дейност, която ни индивидуализира. Индивидуализира ни подобно на начина, по който ни индивидуализират нашето тяло, стойка, походка. Вие знаете, че може да видите човек на улицата в гръб, или в едва осветено пространство, и разпознавайки неговия силует, да го познаете по неговата походка или телесна стойка. По подобен начин ни индивидуализира и човешкият глас. Всеки един от нас притежава специфичен, строго индивидуален гласов тембър, по който той може да бъде разпознат между много други хора. Човешкият глас с неговите характеристики – сила, тембър, тонов обхват, височина, се явява уникална наша природа, в която обличаме и изразяваме нашия Аз, а нашето физическо тяло превръщаме в негов дом.

От антропософското човекознание ние знаем, че човешкото същество идва на Земята в акта на физическото раждане. На 7 годишни периоди постепенно се „ражда“ за земния свят нашето етерно тяло /от 0 до 7 год./, нашето астрално тяло /от 7 до 14 год./ и нашият Аз /от 14 до 21 год./. Човешкото същество продължава да се разгръща и развива в следващите периоди след 21 год. възраст. Но дотук стават важни промени и трансформации, които са основополагащи за целия ни живот нататък.

Какво означава това по отношение на нашия начин на изразяване?

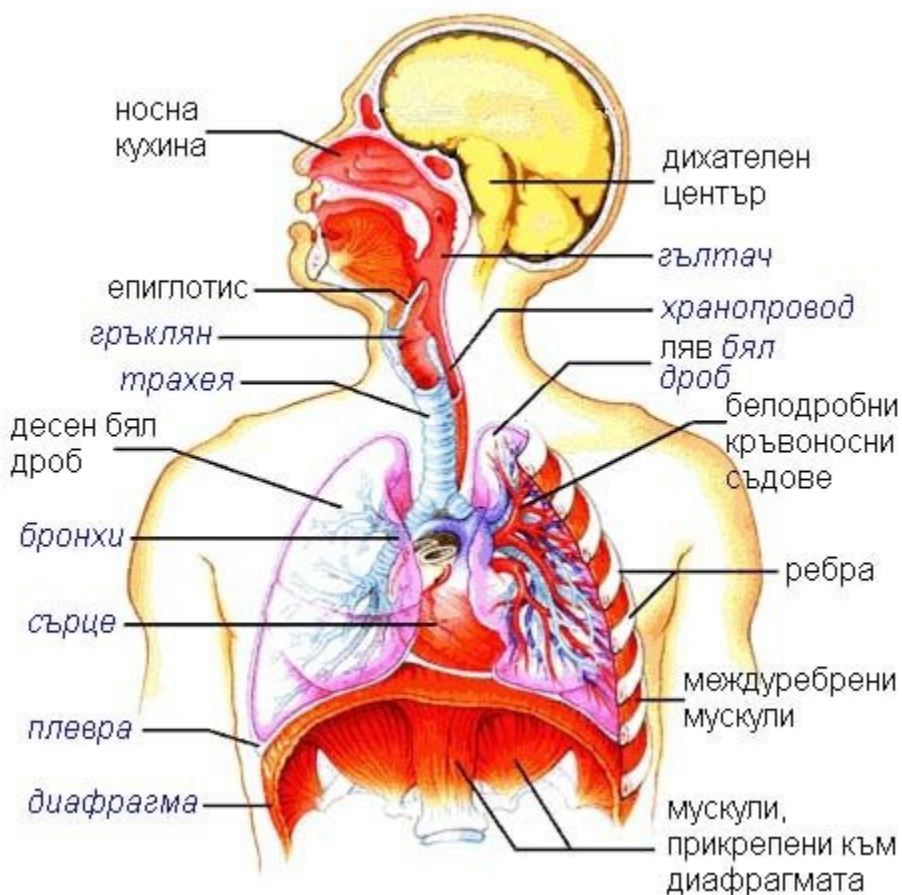
Това означава, че от първите гласни под формата на бебешки гукания, срички, думи, изречения, разговори, дискусии, общуване, пеене – за удоволствие, до професионално владеене на гласа..., ние се разгръщаме в цял букет от гласови дейности в живота си, от раждането до физическата ни смърт. Това означава, че ако първата ни глътка въздух при появата на този свят е свързана с рефлекторно изплакване, до произнасянето на гласните и първите срички, до думите, до проявата на емоциите на симпатия или антипатия, на радост, гняв или мъка, до проявите ни на едно високо ниво, в което ние общуваме, или работим със словото – като лектори, поети, писатели, или като певци, работим с гласа си – ние ангажираме всички части на човешкото същество. Вкупом те са пронизани от първата ни глътка въздух до осъзнатото използване на езика и гласа ни

за говор или изкуство. В дълбините на физическото ни тяло по рождение съществуват такива предпоставки, които ни дават възможност, физическа възможност, да изразяваме по един абсолютно уникален и индивидуален начин себе си. Това е равносилно на онзи момент, в който човек може да каже за себе си на Земята, и във Вселената – Аз съм! Аз съм уникален! Първата глътка въздух в този свят е свързана и с първата му проява, макар и рефлекторна. Това е сигнал, че сме дошли на този свят, че ВЕЧЕ СМЕ на този свят. Дишането, заедно със самоизразяването, още от първия ни миг на тази Земя, вървят заедно, ръка за ръка. Те са признак, белег на физическия живот.

Откъде физически извира нашият глас?

Гласовото възпроизвеждане е уникална функция на човешкия организъм. Тя е уникална най-малкото в три аспекта. От една страна - като анатоמו-физиологичен продукт в акта на гласовъзпроизвеждане, в неговите две разновидности – разговорен и певчески глас, участват над 40 мускула - дихателна, гласова, резонаторна мускулатура и т.н. Тук се включват мускулите, които вкарват въздушната енергия в белите дробове при вдишване и я насочват по време на издишване към гласните струни. Тези мускули дават енергията на гласа. Те се дирижират от два центъра, разположени в кората на главния мозък. Единият отговаря за реализирането на разговорната реч, а другият за певческата реч. Т.е. двама диригента, образно казано, размахват палката на ниво – централна нервна система. Във втората фаза, във фонаторната система „ларинкса”, благодарение на колебанията на гласните струни, въздушната енергия се преобразува в звукова. И след това, в третата фаза – това е резонаторният тракт, който обхваща глътка, нос и околоносни кухини, както и устна кухина с артикулиращи органи – там се оформя разговорната и певческа реч.

Известно е, че певческите мъжки и женски гласове се делят на три типа. Най-ниската нота, която може да възпроизведе най-ниският мъжки певчески глас „бас профундо” е от порядъка на 64 херца. Това означава, че 64 пъти в секунда гласните струни се движат, трептят и се докосват, за да произведат тон с такава честота. А при най-високия женски глас „колоратурен сопран” се възпроизвежда тон от порядъка на 1500-1700 херца, което означава, че 1700 пъти в секунда се движат гласните струни, за да може да се възпроизведе този тон. Затова няма музикален инструмент в света, който да възпроизведе подобно многообразие от тонове.

Важно е като родители, педагози и терапевти, да знаем, че детето расте като съответно се увеличават и гласовите му възможности. До 7 години детето има диапазон на гласа една октава. При възрастните хора диапазонът е от порядъка на октава и половина - две. А един певец трябва да притежава диапазон минимум две октави. За съжаление, главно родителите, но и телевизионният бизнес насърчават надарени деца да имитират любими певци. Детето, което има нормален физиологичен диапазон в рамките на една октава, имитира любимата си певица или певец. Това води до насилствено разширяване на гласовия диапазон, което рано или късно води до патология.

При правилното използване на гласа в речта и пеенето се въвлича цялото тяло, от темето до петите. Човешкото тяло се превръща в един музикален инструмент. С една дума - гласът извира от дълбините на нашия организъм, не само в областта на гласовите струни. Там е само физиологичният субстрат. В основата на това е правилното дишане, на

достатъчно вдишания и издишания въздух, на силата, равномерността, с която диафрагмата изтласква въздуха обратно. Цялата въздушно-кръвна циркулация в човешкия организъм е неразривно свързана с основните жезнени процеси на кръвообръщението и снабдяване на тъканите с кислород. Кислородният глад води до животозастрашаващи състояния.

Дихателната система на човека се явява анатомо-физиологична база на гласообразуването - това са пътищата, през които преминава въздухът, който вдишваме и издишваме, заедно с централния дихателен орган - белите дробове. В гръдния кош, който закриля, защитава белите дробове, се намира и сърцето. Не случайно сърцето и белите дробове се намират именно в гръдната кухина, по-късно ще видим защо, и какъв е бил промисълът на тази връзка.

От антропософска гл.т. случващото се е на ниво средна, ритмична система. Нервно-сетивната главова система и веществообменната система – крайници се явяват двата полюса на човешкото същество. Ритмическата система, в своята средна позиция, е балансиращата система. Гласообразуването се намира в горния край на ритмичната система, на границата с нервно-сетивната, т.е. гласообразуването се явява като гранично. В човешкия организъм се извършват сложни процеси на всякакво ниво – клетъчно, физиологично, тъканно, системно, в които тези три системи непрекъснато си взаимодействат. От това до колко ритмичната система успява да балансира двата крайни полюса, зависи нашето физическо и психо-емоционално здраве и равновесие. Ако го кажем по друг начин - в средната система, в която пулсират нашите симпатии и антипатии, нашите радости, гняв, страхове, страдания и болка, нашите чувства и емоции, се крие разковничето за здравословния баланс на цялото ни човешко същество.

Интересна посока на размисли може да предизвика лабораторен експеримент на учени от университет в САЩ. В лабораторни условия те възпроизвеждат физически условия, които съществуват на планети от Слънчевата система, моделират ефектите на различните температури, налягане и атмосфера. Поради по-плътната атмосфера на Венера, вибрациите на гласните струни ще бъдат по-бавни и гласът ще бъде по-басов, но пък там звукът пътува по-бързо. Така ще се създава усещане за по-къса трахея и глас на по-дребен човек. На Венера човешкият глас ще звучи като дебел глас на страховито чудовище, идващ от дребно човече.

Човек може да си зададе въпроса - кои са тези сили, които така хармонично са устроили планетата, която населяваме като човешки същества, за да притежава нашата планета именно тези атмосферни условия, налягане, температура, климатични и сезонни фактори, които въздействат по такъв начин на човешкото ни същество, че да формираме еволюционно точно този начин на гласообразуване, при който ще придобием двата огромни дара – да се изразяваме в словото, и да пеем?!

Ето как реално изглежда онова, което се случва в ларинкса при гласообразуване – това са двете гласни струни, които се докосват и трептят при говор и пеене, и пространството – цепка между тях. Интересно е, че може да се отбележи видима прилика на това пространство с началото на вагината при женските полови органи. Ще видим, че това не е случайно и има връзка с бъдещите задачи на ларинкса за човешкото развитие.

* * *

До този момент „пътувахме” в нашето физическо тяло, като проследихме как се заражда и функционира нашият глас и как официалната наука го описва, наблюдава и изследва, т.е. отдолу-нагоре. Истинските, извечни сили, обаче, които формират цялото ни същество са тези, които действат **отгоре-надолу**. Онова, което е вече е тук, е техен

резултат и следствие. Официалната наука всъщност акцентира именно върху това следствие, без обаче да познава истинските причини за него. Време е да погледнем на тези сили през думите на древноегипетския посветен Хермес Трисмегистос „Това, което е горе, е и долу”. Кое е „горе”? Двата потока се срещат и човешкото същество е тяхното истинско творение!

В книгата си *“Духовното водачество на човека и човечеството”*, Р. Щайнер казва, че физическият мозък на човека, ако бъде изследван как е построен, как са разположени двете хемисфери, ще се установи, че на земята няма двама еднакви човека, с напълно еднаква мозъчна структура. И още нещо - ако фотографираме небесното пространство точно над мястото на раждане на даден човек, ще получим картина, която е идентична с начина, по който изглежда мозъкът на този човек гледан отгоре. Т.е. звездното небе на дадено място е отпечатано върху външните особености на човешкия мозък. Как може да бъде обяснено това? Очевидно е, че официалната наука не може да го обясни. По подобен начин тя не може да обясни и как при напречен разрез на гръбначния ни мозък виждаме „отпечатък” на образа на пеперуда. Този въпрос съм изследвала в книгата си *„Космическо-земният път на пеперудата и човешката душа”*, която може свободно да изтеглите от сайта на Антропософското общество.

Предстои ни да се задълбочим в две посоки в нашето духовно-научно разглеждане: еволюционният път на човешкото същество като цяло; и космическият път, който преминава индивидуалната човешка душа от въплъщение във въплъщение. Тези два пътя се преплитат.

Нека проследим и разгърнем казаното от Р.Щайнер в сборника от лекции **„Човекът и звездите”**:

„Преди всичко, човекът не е създаден на Земята. Човекът е формиран от космоса, човекът е резултат на действието на звездния свят и преди всичко на Слънцето и Луната.”

Описвайки космическо-земната еволюция Щайнер посочва космическия планетарен път, който е извървян, докато достигне Земята до днешния си вид, а също и следващите земни планетарни въплъщения:

Стария Сатурн, Старото Слънце, Старата Луна, Земята, Юпитер, Венера, Вулкан. Щайнер описва Стария Сатурн като огромно огнено кълбо, което обхваща целия космически етер, до днешния Сатурн. В себе си той съдържа зародишите на всички бъдещи планетарни състояния, както и на планетите, отделили се по време на космическата еволюция, и които познаваме днес като планети в нашата Слънчева система. Зародишът на човешкото физическо тяло е заложен, под формата на огнено-топлинно кълбо, по времето на Стария Сатурн. На Старото Слънце духовният зародиш на физическото ни тяло добавя към себе си етерна обвивка, на Старата Луна към зародишите на първите две тела се добавя астрална обвивка, и на Земята Азът пронизва трите тела.

Нашето физическо тяло не е било такова, каквото е днес. То е било твърде различно от гл.т. на плътност и твърдост. Ние сме преминали като човешки същества през сложна еволюция - имало е момент, напр. в Лемурийската епоха, когато горната част от човешкото ни същество е било свързано все още със Слънцето и неговите същества. Били сме напълно слънчеви същества, а частта от кръста надолу е била във водна среда, и част от нас са плували, подобно на риби... Неслучайни се митовете за човека-риба, за русалките... Това е онзи период, в който са ставали промени с нашата планета Земя - от тройката Земя-Луна-Слънце се е отделило Слънцето, а след това и Луната, и трите космически обекта са

станали самостоятелни във физически аспект. Всички това е оказвало огромно влияние върху формирането на човешкото същество, защото се е променяла гравитацията, която е оказвала влияние върху нас. Някои от нас са продължили развитието си, а други са изостанали. Нямали сме костна система, тя постепенно се формира. Освен това онова, което отличава човека от животните - неговите изостанали братя, е изправената стойка, т.е. ние сме придобили гръбначен стълб, който благодарение на новите условия и задачи пред човешкото същество ни е диференцирал напълно от хоризонталния стоеж на животните по посока на вертикалния човешки стоеж. Човекът от едно духовно-астрално-етерно същество се превръща в здраво стъпило, изправено и ходещо по земната твърд. Ние сме намерили опора във самите себе си.

Постепенно земната маса се състява, настъпват промени и при човешкото същество – водният човек състява своята форма до твърда костна система. Тук, в този период, наречен Лемурийска епоха, е първата заложба на човешката дихателна система – заложбата на белите дробове. По-рано до човека прониква само светлината, сега освен светлината в него започва да прониква и диханието на въздуха. Човекът диша светлина, той диша диханието на Земята, което се влива в него заедно със светлината. За него светлината и въздухът са като двама братя. Случва се и друго събитие, заедно с това. Докато човекът е бил едно въздушно-етерно същество, пронизван от светлина, той не е познавал смъртта, чувствал се е като вечно същество, но с настъпването на момента да вдишва и издишва, се ражда съзнанието за раждане и смърт.

Нека накратко се обърнем към древноегипетската легенда за Озирис, Сет и Изис. Рудолф Щайнер на много места в своите съчинения се обръща към задълбочена интерпретация на редица древни митове и сказания, защото те са реални събития в астралния свят, които са наблюдавани и описани от древни посветени. В тази древна легенда, в която Озирис – бог на светлината, и неговият брат Сет - Тифон /името му означава ”въздушно дихание”/, общият по-рано светлинен духовен лъч се разцепва на две - на светлина и на въздушно дихание. Тифон убива Озирис - това изобразява едно велико космическо събитие. За древния египтянин Озирис действа съграждащо, а Тифон – разграждащо. Озирис - слънчевото същество е затъмнено, убито, сложено в ковчег и пуснато в морето от брат си Тифон. Митът говори за действителни космически еволюционни събития. Реално Озирис като слъчево същество се отделя от Земята, заедно с Луната, и оттам продължава да влияе като отразява слънчевата светлина по посока

на земята и човешките същества. Луната е ковчегът, който е пуснат в морето - то символизира в мита космическото пространство. Но легендата продължава... Сестра и съпруга на Озирис – Изис /Изида/, го намира и съживява, но Тифон отново го убива, като го разчленява на 14-ет части, а Изис ги погребва в 14-ет гроба. Това е отново указание за онова, което се случва с човешкото същество. От Луната Озирис започва да въздейства за изграждане на нашата нервнo-сетивна система. Целият Озирис е пълният лунен диск, Пълнолунието, 14-те му части са 14-те фази на Луната, когато Озирис /лунният диск/ е със светлата си част към Земята, а другите 14-ет фази принадлежат на Изис, когато към земята е неосветената лунна част – от Пълнолуние до Новолуние. Тук се явява и още едно огромно по важност космическо събитие – разделянето на два пола на андрогинното човешко същество.

В „Древноегипетски митове и мистерии” Р.Щайнер казва:

„Ние знаем, че гръбначният мозък е много важен за човека; от него водят началото си нерви. Тези нерви не съществуваха дори като заложба във времето, когато Луната не беше напуснала още Земята. Тези 14 форми на Луната, в ред, в който те следват една след друга, бяха причината в гръбначния мозък при човека да израснат 14 нервни снопа. Космическите сили действаша така, че на 14-те фази или форми на Луната отговарят тези 14 нервни снопа. Това е последствие от въздействието на Озирис.

Тези 14 фази, от пълнолуние до новолуние, имат също своето въздействие и за египетското съзнание, то е постигнато чрез Изис /Изида/. Тези 14 фази са управлявани от Изис. Чрез влиянието на Изис, от гръбначния мозък израстват други 14 нервни снопа. Това дава всичко 28 нервни снопа, които отговарят на различните фази на Луната.

Тук ние виждаме произхода на определени членове на човешкия организъм от космическите събития. Това, което по-рано беше в човека едно единство, сега е разкъсано на 28 нерви. Ние видяхме как той /Озирис/ се намира разкъсан в самите нас. Без това никога нямаше да се постигне, да се роди човешката форма...”

„... Чрез Озирис е образувана нервната система по гръбначния мозък надолу, и чрез това е формиран целият човек в горната част на своето тяло. Защото това, което се ражда като мускули, може да получи своята форма, благодарение на факта, че нервите са ваятели.

Всичко, което съществува като мускули, хрущяли, като други органи, каквито са сърцето и белите дробове, всички те са получили своята форма чрез нервите. Благодарение на предишната дейност на Слънцето, се е родило това, което се е образувало като главен мозък и гръбначен мозък, и върху този гръбначен мозък работят отвън 28-те форми на Озирис и Изис..."

„Да си представим мозъка, схематично нарисуван, как той продължава в гръбначния мозък и в това, което се простира от мозъка надолу към гръбначния мозък, се намесват с тяхната дейност 28-те ръце на Озирис, сякаш работят върху една лира. Гърците имаха пред себе си пълен със значение образ: това е лирата на Аполон. Трябва да си представим това образно. Мозъкът е лирата, нервите са струните, които ръцете на Аполон докосват. Аполон свири на мировата лира, на великото произведение на изкуството, което Космосът е сътворил, и прави така, че в човека да прозвучат тонове - тонове, които представят неговия душевен живот."

„Но кое се образува първо под влиянието на Слънцето и на Луната? Първо чрез съвместното действие на всички нервни сночета на гръбначния мозък се роди не само външно мъжкото и женското, а също във вътрешността на човека се роди нещо чрез влиянието на мъжкия и женския принцип. Роди се вътрешното действие на Изис, и това вътрешно действие на Изис са - белите дробове. Белите дробове са регулаторът на влиянията на Тифон или Сет. И това, което действа като възбужда женското действие, по мъжки начин така, че белите дробове са направени продуктивни чрез дишането. Чрез действията, които изхождат от Слънцето и Луната, се регулира мъжкия и женския принцип: във всеки женски принцип има един мъжки принцип - гръкляна /ларинксът/; във всеки мъжки принцип един женски принцип - белите дробове.

Вътрешно Озирис и Изис действуват във всеки човек по отношение на неговата по-висша природа. Така всеки човек е двуполов, защото всеки човек има ларинкс и бели дробове. Всеки човек, дали той е мъж или жена, има еднакъв брой нерви. И сега, след като Изис и Озирис са се откъснали по този начин от нисшата природа, те са родили сина, творецът на бъдещия земен човек. Двамата са родили Хорус. Изис и Озирис родиха детето, закриляно и отглеждано от Изис: човешкото сърце, закриляно и поддържано от крилата на белите дробове на Майката Изис.

Нека си представим тази Изис, която аз описах като бели дробове, този Озирис, който описах като дихателен апарат, и нека обмислим всичко това: как в това действува звукът, диференцирайки се в звуците на ларинкса, в ларинксови звуци, в белодробни звуци, както се диференцира в буквите. Особеното действие на всичко, което е свързано с дихателния апарат, е вложено в това. Там, където звукът се диференцира и разчленява, там е висшата майка, която се грижи за детето: майката - белите дробове; детето - образуваното под всички влияния човешко сърце, от което идват импулсите за одушевяне на гласа.”

Пред нас се разгръща една величествена картина на човекоставането и човекорждането от космическите дълбини! Човешкото физическо тяло преминава през огромно развитие, докато достигне до сегашното си състояние. Както казахме, то получава своя физически космическо-огнен зародиш още на Стария Сатурн, преминава през въздухообразното състояние на Старото Слънце, през течното-парообразно състояние на Старата Луна, докато на Земята настъпва постепенно втвърдяване на физическото тяло до такова, каквото е днес. Това са сложни процеси и огромни времеви еволюционни стъпки, препратки към които може да се намерят в много от трудовете на Щайнер.

* * *

Как са се получили формите на човешкото тяло?

Както казахме, в определен момент от човешката еволюция, от кръста надолу човешкото същество е наподобявало на **риба**, тъй като човекът е живеел с тази част изцяло във водна среда, а другата му част – от кръста нагоре, е била изнесена навън и нагоре към светлината. В преданията тези епохи от развитието на човечеството са описани като епохи на съответния зодиакален знак, т.е тук точката на Пролетното равноденствие е била в Риби. Постепенно става втвърдяване и развитие на физическото тяло отдолу-нагоре. Подбедрицата е свързана с Водния човек – **Водолей**. Коленете са свързани с **Козирога**, бедрото е свързано със **Стрелеца** /често изобразяван като Кентавър, получовек - полукон/... Човекът постепенно израства навън от водата и физическото му тяло се втвърдява. На този етап горната част, до кръста, остава все още като

етерна, осветена. /Луната и Земята са все още заедно/. Става отделянето на Луната от Земята, започва въздействието на бог Озирис, появява се половостта - тази област в човешкото тяло е свързана със **Скорпиона**.

Започва втвърдяването на човешкото тяло отгоре-надолу. Етерното светещо тяло, което представлява светещ орган в горната част на главата и е предшественик на епифизната жлеза, представлява все по-прибиращата се навътре и надолу етерна същност, като става част от формирация се физически човешки мозък. Ръцете на Озирис и Изиди „работят”, образно казано, върху образуването на гръбначния мозък. Оттам по протежение на тялото се спускат 31 нервни снопа /28 плюс 3, образуват се още три нервни снопа, предвид на разликата в броя на дните между лунния и слънчевия месец/. Когато човекът добива своята физическа форма дополовината, до кръста, тогава Луната и Слънцето действат равновесно – това е мястото на **Везните**. За онези членове на човешкото тяло, които изискват едно по-силно развитие, времето за образуване и адаптиране към земните условия трае по-дълго. При следващата степен е образувано това, което наричаме долни органи на човешкото туловище и е обозначено със съзвездие **Дева**. Човекът развива също белите дробове, сърцето и ларинкса под действието на лунните сили, под въздействието на Озирис и Изис. Повисшите органи на човека - като сърце, бели дробове, ларинкс, се развиват

чрез това, че по-висшите членове на човешкото същество: *етерно тяло*, *астрално тяло* и *Аз*, съдействат вече като същински духовни членове на човека за неговото развитие.

При първата следатлантска култура – праиндийската, точката на пролетното равноденствие е в знака на **Рака**. На макрокосмически език това означава, че човешкото същество развива своя организъм най-вече в областта на гръдния кош, който има задачата да обвива и пази гръдната кухина, в която се намират много важни органи, като бронята на Рака.

Във втората следатлантска култура – древноперсийската, точката на пролетното равноденствие е в знака на **Близнаци**. На макрокосмически език акцентът е върху дуалността, китките на ръцете, рамената, симетрията между лява и дясна ръка, силите на Светлината и Тъмнината, изобщо симетрията в човешкото същество.

В третата следатлантска култура – египетско-халдейската, точката на пролетното равноденствие е в знака на **Телеца**. На макрокосмически език акцентът е върху всичко, което се намира в областта на ларинкса, на словото.

В четвъртата следатлантска култура – гръко-римската, точката на пролетното равноденствие е в знака на **Овена**. На макрокосмически език акцентът е в областта на главата, на мисленето.

В сегашната пета следатлантска култура точката на пролетното равноденствие е отново в знака Риби, около 3 столетия ни остават да преминем астрологично в знака Водолей.

1. Глава - Овен
2. Ларинкс - Телец
3. Рамена - Близнаци
4. Гръден кош - Рак
5. Вътрешни органи в гръдния кош /сърце/ - Лъв
6. Органи и тънките черва под диафрагма - Дева
7. Таз - Везни
8. Органи за размножение - Скорпион

9. Бедра - Стрелец

10. Колена - Козирог

11. Прасци - Водолей

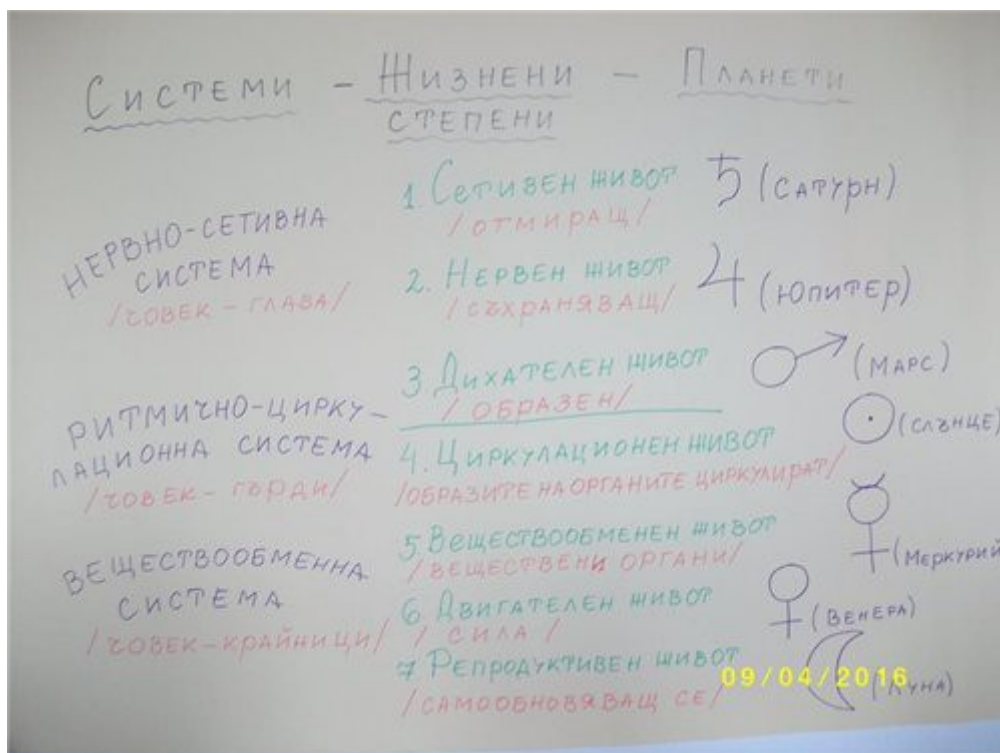
12. Стъпала - Риби

Ето по този начин, в огромни времеви периоди, е станало формообразуването на човешкото същество – под влияние на огромните макрокосмически периоди, заедно с променящите се условия на Земята.

Заедно с изграждането на човешките физически форми – външни и вътрешни, в човека започват да се развиват и да си взаимодействат **седем жизнени степени**. Това са: животът на органите на сетивата /**сетивен живот**/, които се намират в периферния външен слой на човешкото същество; сетивният живот продължава в **живота на нервите**; животът на нервите се среща с **ритмичният дихателен живот**; дишането обновявайки постоянно кръвта се вплита в следващата жизнена степен - циркулационния живот, т.е. ритъмът на дишането се свързва с **ритъма на кръвната циркулация** в човешкия организъм; кръвообращението е свързано с **цялостната обмяна на веществата**; следващата степен се основава на всички степени дотук – **външните движения**; следва достигането на пик във функционирането на организма, изразходване, спад на енергията, и възстановяване чрез **вътрешния репродуктивен живот**.

Седемте жизнени степени са вплетени в нервно-сетивната, ритмичната и веществообменната системи на човешкото същество, като с тях в еволюционното развитие неизменно са свързани духовни взаимодействия с планетите в Слънчевата система, откъдето човешката душа черпи своите сили в живота между смъртта и ново раждане. Това влияние продължава и по време на земния ни живот.

Как се осъществява органообразуването в човешкото тяло?

Сетивните органи всъщност са мъртви органи, които са пронизани и оживотворени от етерното тяло. Все пак от това, което се преживява чрез сетивните органи, се развива животът на нервите и той е този, който може да запази сетивния живот. Животът на нервите съхранява всички отзвуци на външните впечатления. На съприкосновението на дихателния ритъм с потоците на нервите е основано това, че ние сме способни да създаваме образи за външния свят. Когато дишаме, имаме в себе си образния живот. Естествено този образен живот се изживява в човешката форма. И понеже той се изживява в човешката форма, той участва и в нейното образуване.

Вътрешните органи посредством дихателния процес се формират отначало като образи. В началото те още не са субстанциални. От външния живот ние вдишваме образите на нашата вътрешна организация. Тези образи, вдишвани от нас, се разпространяват в нашия организъм чрез циркуляционния живот. Циркуляционният живот и животът на дишането съвместно водят човека към това да получи вътрешен образ на света. Вследствие на това, че циркуляционният живот се доближава до обмяната на веществата, в тези образи се включва вещество и на петата жизнена степен възникват веществените органи. Органите се запълват с

вещество. Веществото импрегнира /изпълва/ образите и нашите органи се материализират.

Гледайки звездното небе ние виждаме представени в образите на Зодиака 12-ет човешки форми - там е нужно да търсим техния произход. Наблюдавайки движението на планетите, те ни представят това, което обяснява произхода на 7-те жизнени степени на човешкия живот. Това, което се преживява като движение от Зодиака, се влива вътре в нас, като образ на вътрешните органи; това, което се преживява като взаимодействие на планетите, е свързано с жизнените процеси в човешкия организъм.

Но човек се намира на Земята между раждането и смъртта. Не само Космосът въздейства на Земята, но и тя дава своя отговор. Вследствие на това, всичко винаги се развива полярно. Когато вдишваме тези образи потъват навътре. Те отново се отразяват като ехо. Тези образи-ехо се формират във въздуха, това са гласните и съгласните. От планетите произтичат гласните, от зодиакалните съзвездия - съгласните. Речта е продукт именно на това отгласване, след като образите попият навътре в нас и стане образуването на органи. Всичко това е свързано с живота на дишането. Нашата реч има своя произход в целия космос.

* * *

Нека сега насочим поглед към човека в неговия земен живот и към онова, което се случва след физическата ни смърт.

Каква е ролята на четирите тела на човешкото същество? Каква е връзката между времето на будност, времето на сън и времето, в което човек напуска физическия живот?

Времето на будност се характеризира със съзнателна възможност за сетивно възприятие, осмисляне, изработване на представен живот, паметови процеси, които се събуждат на основата на този външен сетивен живот и т.н. Във времето на будност, в нашето същество, се разиграва едно непрекъснато взаимодействие на нашето физическо тяло, което е напълно минерализирано по своя характер /сближава ни със света на минералите/; нашето етерно тяло /или жизнено тяло/ - то ни сближава със света на

растенията /както жизнените сокове – от земята и от Космоса навлизат в едно растение, по същия начин живината на нашето етерно тяло дава живот на цялото ни физическо минерализирано същество/; нашето астрално тяло ни сближава с животинското царство – астралното тяло носи света на нашите симпатии, антипатии; и нашият Аз – това е духовното вечно ядро, което от въплъщение във въплъщение се явява в различно физическо тяло. Азът ни прави индивидуални и неповторими.

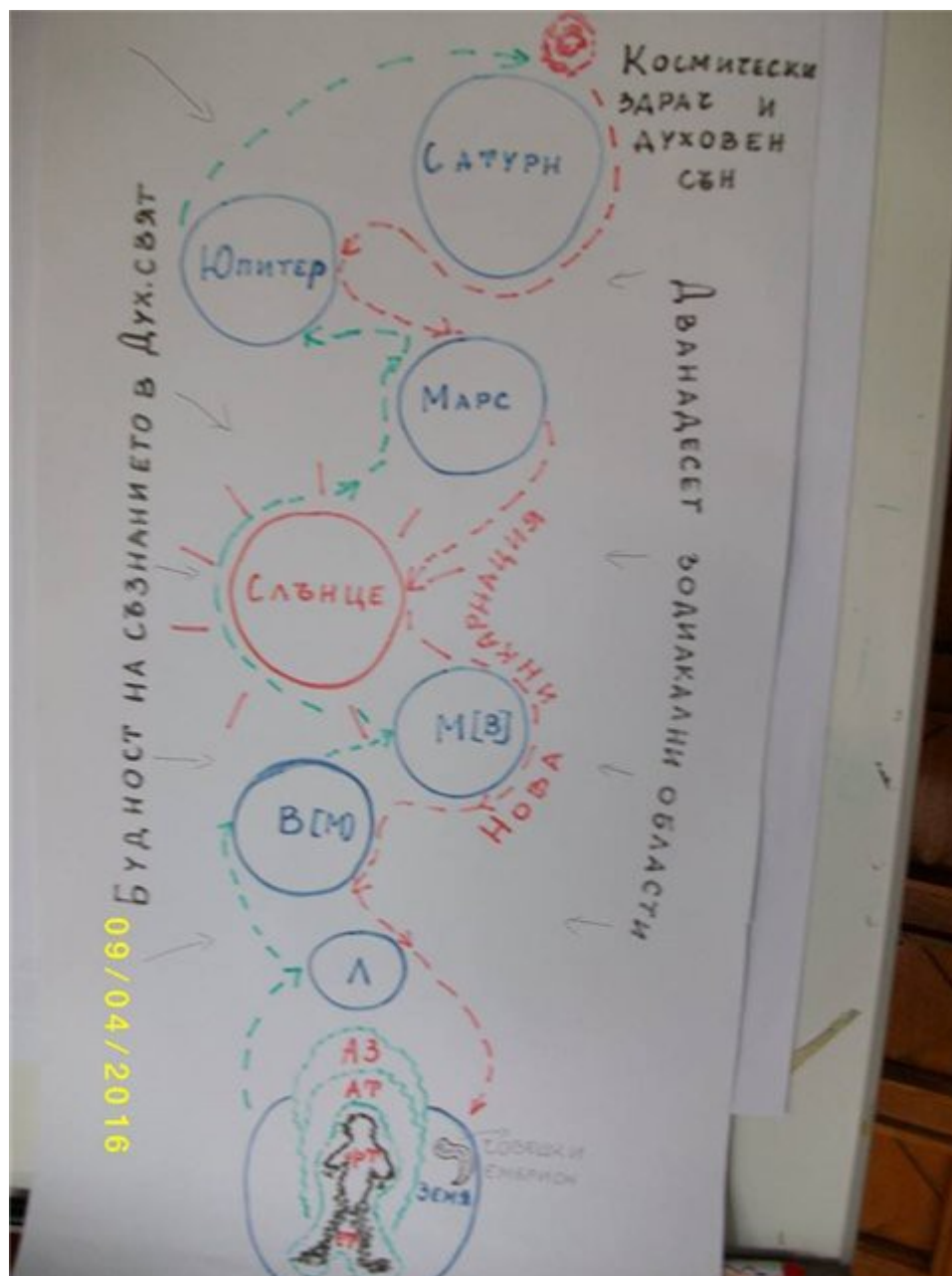
Именно тази организация на човешкото същество ни прави „венец на Божието творение”. Физическото ни тяло е най-древното по своя произход, и е достигнало най-съвършената си форма. Най-младият член от човешката конституция е Азът, на него му предстои дълъг път на еволюционно развитие. Етерното и астралното ни тяло също са несъвършени, и също имат още еволюционни стъпки напред в новите планетарни състояния. Като най-млад член Азът се нуждае от най-много работа и то по съзнателен начин. Онази работа, която съзнателно извършваме върху нашия Аз – тук са егоистичните ни стремежи, лошите чувства, заедно с това – осъзнатата духовна работа, идва да подкрепи правилното сцепление на другите ни три тела. Азът като най-висш, но най-млад член на съществото ни, има важни задачи – от една страна да развива сам себе си, от друга - да съдейства за процесите на здраве и болест в човешкото същество. И двата процеса водят до развитие. Всичко това се случва с нас по време на будност.

Нека погледнем и към другите две възможности. По време на сън, знаем от Духовната наука, че Азът и Астралното тяло се отделят от нашите физическо и етерно тяло, които остават да лежат в постелята, докато другите две по-висши тела черпят сили от Астралния свят. Това спомага за чувството ни на другата сутрин, че сме си отпочинали. Фина нишка свързва двете отделени тела с другите две. И всъщност единствено сънищата ни, ако сме духовно развити, могат да ни „говорят” къде сме били и откъде се връщаме. Рудолф Щайнер дава много ярка метафора с момента, в който астралното тяло и Азът ни се връщат след астралното си нощно пътуване - те сякаш се потапят в нашето етерно и физическо тяло, като ръка, потопена в чаша с вода. Тези четири тела в състоянието на будност непрестанно се сблъскват едно с друго, те преживяват взаимни съпротиви и напрежения. На това именно, казва Щайнер, се дължи процесът на остаряване. И реално сънят през земният ни живот постепенно спира да бъде „допинг” за нашия организъм и душа, въпреки него те се изчерпват. Така идва моментът, в който е нужно душата ни да потърси

друг начин да получи нужната космическа енергия. Времето на сън е умалена, земна проекция на другия път на човешката душа - на този след физическата смърт. Всъщност всяка нощ ние се разширяваме в звездните светове и отново се връщаме на Земята.

Да погледнем от микрокосмоса към макрокосмоса и обратно! Тук на земята имаме будност-заспиване-сън-черпене на сили от астралния свят-пробуждане. Това е една микро-ситуация на случващото се след физическата смърт. Тогава имаме износване най-вече на физическото ни тяло /разбира се и на другите две тела!/ - физическо умиране /което отговаря на нашето „заспиване“ тук/ - „сън“ в Космическия Всемир-събиране на сили за ново земно въплъщение - и въплъщение, или физическо раждане. Ако още по-космично си представим ситуацията може да кажем, че цялата планетна еволюция от Стария Сатурн, през Старото Слънце, Старата Луна, Земята и т.н., с огромните космически периоди на „случване“ и космически сън /пралай/, са също такива „будни“ състояния, редувани с „почивки“, и появата на нови планетни състояния... Разбирате, че тук става дума за един макрокосмически ритъм, в който самото ни човешко същество е участвало от Сътворението на света, продължаваме да участваме между смъртта и новите ни въплъщения, а тук на земята преживяваме всичко наново, докато спим.

И така човекът не може да работи съзнателно върху своето астрално тяло, върху своето етерно и физическо тяло, както върху своя Аз. Все пак онова, което човек постоянно разрушава, трябва да бъде заместено. Във времето между смъртта и ново раждане човекът трябва да получи възстановените астрално, етерно и физическо тяло: това, което той е разрушил.

Когато човек мине през Портата на смъртта, той се разширява все повече и повече. Той действително израства в нашата планетна система първо до сферата на Луната. Когато човек расте по-нататък, той се враща първо в сферата, която е образувана от планетата Венера /Меркурий за древните посветени/, след това в сферата на Меркурий /Венера за древните посветени/. Достига до Слънцето, Марс, Юпитер, Сатурн, т.е. до най-външната сфера, тази на Сатурн. И всичко това е необходимо, за да може човекът да се срещне по един правилен начин със силите, които той може да получи за своето астрално тяло - само от силите на планетната система.

Пътят на човешката душа до тази сфера можем да наречем път на духовна будност. В него, заедно с човешката душа, са тъчали представители на висшите духовни йерархии.

Там, където човекът е достигнал и излязъл вън от сферата на Сатурн, започва един духовен сън или по-скоро космически здрач. От сега нататък съзнанието се понижава, затъмнява се. Също както тук на Земята през време на съня премахваме умората и приемаме нови сили, така тогава чрез понижение на съзнанието настъпва вливане на духовни сили от Космоса.

Целият Космос действа именно чрез хармонията на сферите. Музиката на сферите се променя при преминаването от Марс към Юпитер. Тази промяна бихме описали като промяна от оркестрова в песенна музика. Песенната музика преминава в единен космически тон. Музиката на сферите се превръща в цялостно съдържание, същност, космически смисъл, в израз на Мировото слово, чрез което са станали всички неща. В началото бе Словото... Това Слово е прозвучаването във Вселената на космическата закономерност и мъдрост. Част от Всемирното Слово е и формирацията тон на Яхве, който пронизва и съгражда живота на Земята.

„Поради това, че един висш слънчев Дух беше останал на Земята, беше свързал своето съществуване със Земята. Това е същият онзи Дух, който познаваме като Яхве или Йехова. Само Яхве беше останал на Земята; той се пожертва; той беше този, чието вътрешно същество прозвучаваше в течната Земя, като формиращ тон.“

Р.Щайнер

След това отново обратно изминаваме описаните сфери при понижено съзнание. Минаваме от Сатурн през Юпитер, Марс, Слънцето, Меркурий, Венера: нашето съзнание притъмнява все повече и повече. Когато идваме обратно от Космоса, ние сме възприемчиви за сферата на Луната, след това се свиваме и свиваме, за да можем да се съединим с малкия човешки зародиш, който след това минава през едно развитие преди раждането. Човешкият зародиш е едно копие на великия Космос. Той носи в себе си целия Космос.

Както в земния живот се събуждаме сутрин възстановени, така също ние се раждаме с това, което Космосът е можал да ни даде като укрепваща сила на нашето астрално, етерно и физическо тяло, но ние приемаме този дар съобразно нашата Карма. Не случайно древните посветени наричали

човешкото тяло “храм на боговете”. То всъщност е това, тъй като всеки път между смъртта и новото раждане човешката душа, съвместно с божествените същества, го изплита от Вселената. А след това, по описания начин, му придава физическа форма и го изпълва с жизнени сили.

Когато човек се ражда, той живее на Земята силно повлиян от звездните констелации, които са формирани в момента на неговото физическо раждане. По време на пътя си между смъртта и новото раждане той е бил част от света на Духовните йерархии. Те действат по време на формирането на бъдещия физически, етерен и астрален организъм, в живота между смъртта и ново раждане. Те продължават да действат и след физическото раждане - което става факт в точно оплелен час и място на земното кълбо. Констелацията от неподвижни звезди и планетни конфигурации показва съответните влияния, които човекът носи в себе си в новото въплъщение.

Ритъмът – заложен в земния и космическия свят

Основен принцип, благодарение, на който тук на земята ние живеем, е ритъмът или ритмичната пулсация на много нива. Дихателният ритъм е заложен в нас, като той равномерно се съчетава със сърдечния и кръвно-циркулационния ритъм. За една минута имаме определен брой вдишвания и издишвания, и определен брой сърдечни пулсации. Това води до равномерно снабдяване на всяка една клетка от нашия организъм с кислород, и съответно до правилното функциониране на организма ни. Ритъмът на вдишване и издишване и основен жизнен ритъм за човека.

Ритъмът е част от природния свят, който ни заобикаля - смяната на деня с нощта, смяната на сезоните, фазите на Луната също са в ритмическа връзка с нас и нашата планета. Ритъмът е и основен космически принцип. Макар да е приоритет на астрономите да наблюдават ритмичното движение на планетите от Слънчевата система, този „танц“ на небесните тела също е свързан с нас и оказва своето влияние.

Тук на Земята ние живеем според един човешки ритъм. Когато човешката душа се намира в Космоса, разширена сред космическите сфери, там тя живее съвместно с Духовните йерархии. Там, ние вдишваме морално-етерния свят, и после отново го издишваме. В Космоса ритъмът се води от движението и констелациите на планетите и звездите, сред които се намира душата ни. Ние ставаме част от космическия ритъм.

Между раждането и смъртта човешкият ритъм на дишането ни прави годни да изговаряме човешките думи, да усвояваме човешкия говор. Между смъртта и новото раждане космическият ритъм ни дава възможност да чуем съзидателния грохот на мировото Слово вътре в самите нас. Земята ни дава говора, а Универсумът, духовният Космос, ни дава Логоса.

„Когато достигнем в себе си на Земята..., когато говорим и пеем, ние изразяваме собственото си съществуване... Ние изразяваме цялото си съществуване в дишането, както цялото съществуване на света чувстваме в Логоса, между смъртта и новото раждане...“

Р.Щайнер

Ритъмът на вдишването и издишването, възможността, която ни се дава да родим чрез този ритъм и с помощта на Космоса речта и пеенето, са моста, който постоянно ни свързва с Духовната ни прародина.

* * *

Ларинксът като орган на бъдещето

Има ли днес органи в човешкото тяло, които сочат пророчески към бъдещето?

Един такъв орган е ларинксът. Днес той се разкрива в своя зародишен етап. Ние притежаваме в своя ларинкс орган, чрез който, с нашата индивидуалност, сме част от нещо, изработено от духа - езикът и речта, а не от нещо, което самите ние сме изработили. Ако словото не беше изработено от духа, духът на човека не би могъл да се изразява с това средство. Ако ларинксът не беше способен да улови в песен тона, предаден от духа, човешката душа нямаше да може да изрази себе си в песента. Ларинксът е орган, който изразява духовни дейности, но те не са индивидуализирани духовни дейности. В бъдеще човекът така ще преобразува своя ларинкс, че посредством него ще може да дава израз на собствената си индивидуална същност.

„Чрез своето сърце ние правим себе си хора, а чрез ларинкса Макрокосмосът ни прави хора.“ – казва Р. Щайнер.

Посредством ларинкса от Макрокосмоса в нас се влива нещо, което е върховно проявление на духа. Земната еволюция на човека е чакала,

докато за него може да бъде създадена превъзходната структура на неговия дихателен апарат - ларинксът, създаден от духа, дарен от самия Бог. *"Бог вдъхна в ноздрите на човека дъхът на живота и той стана жива душа."* - това е указание за момента от време, когато се е вляло в човека онова, което е свързано с Божественото, с Макрокосмоса. Човешкото е свързано със сърцето, а Божественото - с ларинкса.

В това, че човек не само диша, но може също и да превърне дихателния си процес в песен и говор, породени от ларинкса, той има в своето дишане качество, способно на най-висшето възможно развитие. Той трябва да работи върху развитието на говора и песента в които, като преобразен дихателен процес, има безгранични възможности.

В Сс 119 Р. Щайнер казва:

„Самите божествено-духовни Същества бяха онези, които в мъдростта си измениха дихателния процес, с цел да издигнат човека до по-висша степен, и понеже той не беше готов, те бяха принудени да поставят говора извън контрола на неговата индивидуалност. Намесата в дихателния процес означава проникване в по-висша сфера и това изисква наистина най-голямо чувство на отговорност. Може съвсем обективно да се каже, че всички указания, давани така лекомислено в наши дни за този или онзи начин на дишане, в действителност оставят впечатлението за деца, които си играят с огъня. Да се намеси съзнателно в дихателния процес означава да призовеш Божественото в човека... ако веднъж бъде осъзнато, че всичко физическо има духовна основа, ще се знае също и че всяко изменение на дишането принадлежи към най-възвишените откровения на духовното във физическото.

То би трябвало да бъде свързано с настроение на душата, близко до молитвата, където познанието става молитва. Напътствия по тези дълбоки въпроси би трябвало да бъдат давани само когато даващият ги е изпълнен с благоговение, с разбиране за милостта, дарена от онези Същества, които трябва да уважаваме, защото те изпращат надолу своята мъдрост от висините на Макрокосмоса - висини далеч по-големи отколкото може да изкачим с обикновеното си съзнание.”

В „Откровението на Йоан” се казва:

*„И обърнах се да видя Този, Който ми проговори;
и като се обърнах, видях седем златни светилника;*

*и всред светилниците видях Един, Който приличаше на Човешкия Син,
облечен в дълга дреха и препасан около гърдите със златен пояс;
а главата и косата Му бяха бели като бяла вълна, като сняг,
и очите Му, като огнен пламък;
и нозете Му приличаха на лъскава мед, като в пещ пречистена:
а гласът Му беше като на много води;
и имаше в десницата Си седем звезди;
и от устата му излизаше меч остър и от двете страни;
и лицето Му светеше, както свети слънцето в силата си.
И когато Го видях, паднах при нозете Му като мъртъв;
а Той тури десницата Си върху мене и каза:
Не бой се, Аз съм първият и последният и живеещият...”*

Да разгледаме Първия печат от „Апокалипсиса на Йоан”. Той представлява човек, облечен в бяло, с огнена сабя, която се показва из устата му. Дясната му ръка е заобиколена от знаците на планети - Сатурн, Слънце, Луна, Марс, Меркурий, Юпитер, Венера.

Какво ни казва този Първи печат?

Днес ларинксът е в началото на своето развитие, но в бъдеще той ще бъде трансформиран в един одухотворен орган на възпроизвеждането. Думите, които произнасяме, носят своите трептения. Движенията на въздуха, които са предизвикани от произнесената дума, Щайнер нарича „минерални движения“. В бъдеще ще възникнат и растителни трептения, т.е. човешкото същество ще се развие и ще започне да въздейства и на растителното царство. Ние ще изговаряме реални форми на растения. А още по-нататък чрез нашия развиващ се ларинкс ще създаваме „чувстващи същества“, докато достигнем до степента да възпроизвеждаме подобните на нас същества, чрез ларинкса. Но тогава човекът няма да има физически образ като днешния, а ще е преминал към онзи образ, който притежава на Стария Сатурн - той ще владее огнената материя. Така творческата сила на Боговете в началото на световното развитие се свързва с нашата собствена творческа сила в края на световното развитие. А човекът ще може да

говори творчески в тази огнена материя. Това е огненият меч, излизащ от устата му. Сега изразяваме душата си чрез ларинкса - в речта и пеенето, някога ще възсъздадем себе си, подобно на Боговете, създали света. Ние сме „думи”, „слово”, изговорени от божествените същества: "В началото бе Словото и Словото бе у Бога и Бог беше Словото." – това е един действителен факт, представен от Йоан.

„Сърцето и ларинксът ще се променят, ще се усъвършенстват все повече, и след време от тях ще се раждат човешки същества. Днешните възпроизводителни органи се намират, напротив, в процес на умиране. В бъдеще освен преобразуването на сърцето, ще настъпи и преобразуване на ларинкса. Днес той служи затова, да превръща мислите ми в думи, като предизвиква трептения във въздуха. С ушите си вие можете да възприемате думите ми и да ги чуете, това се предизвиква от трептенията на въздуха. Днешният човешки ларинкс е в състояние да превръща във въздушни трептения това, което се случва в душата. Бъдещото човешко тяло ще преустрои ларинкса си в оплодителен орган, а думата, която днес твори единствено във въздуха, в бъдеще ще твори в света наколо. Репродуцирането тогава ще се осъществява посредством ларинкса, и то ще сътвори расата на бъдещето.”

„Както чашката на растението срамежливо се протяга към слънцето и оплодителните му органи растат към него, същото ще се повтори на по-високо ниво, когато човекът ще подложи ларинкса си като потир на духовния слънчев лъч. Този духовен потир, преустроеният говорен орган, се наричаше Светия Граал.”

В „Апокалипсиса на Йоан”, Сс 104, Р.Щайнер разкрива още една същност на този „двуостър меч”, който излиза от устата на бъдещия човек. Силата на нашата епоха е в словото, в речта, в човешкият Аз, видян като двуостър меч. Едното му острие е свързано с човешкия егоизъм, себелюбие, втвърдяване, домогване до всички външни блага, с които човекът може да задоволи себе си, но от другата страна стои второто острие – повдигането на човешката душа, самостоятелността, вътрешната свобода, представящи човешкия Аз като залог на божественото в човека.

* * *

Като заключение бих искала да кажа – когато ставаме по-осъзнати в живота си за света, в който живеем, за нашите отношения, за самите нас

като човешки същества, стъпили здраво върху Духовната наука, но и анализиращи правилно онова, което ни поднася съвременната научна област за различни сфери от нашия живот, ние ще можем много по-ефективно да се изправяме срещу онова, което идва към нас като личности, като нация, като човечество. С цялото си изложение дотук, което по своята същност е едно съвременно духовно-научно изследване на гласовия човешки организъм, представих пред вас двете гледни точки - на официалната наука и на антропософската духовна наука. Макар и за кратко, ние успяхме да надникнем извън материята, в дълбокия свят на човешкото същество като неотменна част от Космоса и Духа.

Благодаря ви за вниманието!